

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 64 0 Rs 060166 24 Rev
Sarajevo, 15.10.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Gorana Nezirovića, kao predsjednika vijeća, Sanele Kovač-Grabonjić i Sanje Jaramaz-Dedić, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja 1. V.K. iz Š.B., U. bb, 2. A.K. iz M., ulica ... A. S... 3. M.N. iz Š.B., ulica M.Ć. koje zastupa punomoćnica Marija Kordić, advokat iz Ljubuškog, protiv tužene Osnovne škole „Biograci“, Biograci bb, Široki Brijeg, koje zastupa Stanko Milićević, direktor škole, radi otklanjanja diskriminacije, vrijednost spora 15.055,77 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj 64 0 Rs 060166 21 Rsž od 07.11.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj 15.10.2024. godine donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Širokom Brijegu broj 64 0 Rs 060166 21 Rs od 29.10.2021. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja koji je glasio:

“Nalaže se tuženiku da tužiteljici V.K. isplati ukupan iznos od 3.944,21 KM, tužiteljici A..K. ukupan iznos od 1.004,55 KM i tužitelju M.N. ukupan iznos od 3.956,37 KM na ime neisplaćenog dijela plaće za vremensko razdoblje od 01. studenog 2017. godine do 01.08.2021. godine u pojedinačnim iznosima navedenim u izreci pobijane presude, zajedno sa zakonskim zateznim kamatama, sve u roku od 15 dana i pod prijetnjom ovrhe.

Nalaže se tuženiku da tužiteljima naknadi troškove parničnog postupka sa zakonskim zateznim kamatama, počevši od dana presuđenja pa sve do konačne isplate, a sve u roku od 15 dana i pod prijetnjom ovrhe.

II Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.”

Prvim stavom drugostepene presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj 64 0 Rs 060166 21 Rsž od 07.11.2023. godine, žalba tužitelja je odbijena, prvostepena presuda potvrđena, a drugim stavom odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova na ime sastava odgovora na žalbu.

Protiv drugostepene presude, pozivom na odredbu člana 237. stav 3. Zakona o parničnom postupku, reviziju su blagovremeno izjavili tužitelji zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija dopusti i nakon toga usvoji, drugostepena presuda preinači, usvajanjem tužbenog zahtjeva u cijelosti ili ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovni postupak i odlučivanje, uz

naknadu troškova parničnog postupka, uvećanih za troškove sastava revizije u iznosu od 1.080,00 KM.

U podnesenom odgovoru na reviziju tužena je osporila navode revizije i predložila da se revizija odbije kao neosnovana.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u granicama propisanim odredbom člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP), ovaj revizijski sud je odlučio:

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev za zaštitu od diskriminacije na području ostvarivanja jednakih prava iz radnog odnosa zbog nejednake visine plaće zaposlenika koji obavljaju isti rad, pa shodno odredbi člana 13. stav 2. Zakona o zabrani diskriminacije², revizija uvijek dozvoljena bez obzira na ispunjenost vrijednosnog cenzusa iz člana 237. stav 2. ZPP nije bilo potrebno da tužitelji svoju reviziju zasnivaju na odredbi člana 237. stav 3. ZPP.

U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je, u bitnom, slijedeće činjenično stanje:

Tužitelji su uposlenici tuženog po osnovu ugovora o radu, kao učitelji predmetne nastave. Završili su Pedagošku akademiju i stekli višu stručnu spremu – stepen VI/1. U vrijeme kad su sticali stepen školske spreme, odnosno upisivali fakultet, to je bio najviši stepen obrazovanja i nije postojala mogućnost sticanja visoke stručne spreme (stepen VII/1) u navedenoj školskoj ustanovi. Oni obavljaju isti rad kao i učitelji predmetne nastave sa visokom stručnom spremom, ali su za taj rad manje plaćeni od učitelja sa visokom stručnom spremom. Tužiteljima je u periodu za koji traže isplatu razlike plaće (od 01.11.2017. do 01.08.2021. godine) isplaćivana plaća po koeficijentu 2,89 dok je njihovim kolegama koji imaju visoku stručnu spremu plaća isplaćivana po koeficijentu 3,16 kako je propisano Kolektivnim ugovorom za djelatnost osnovnog obrazovanja Zapadnohercegovačkog kantona³ zaključenim između Vlade Zapadnohercegovačkog kantona i Sindikata osnovnog obrazovanja, koji je stupio na snagu 11.08.2017. godine, a kojim su regulirane prava i obveze ugovornih strana, među ostalim i visine plaća i naknada i odredbe ugovora primjenjuju se neposredno i obvezno, osim ako su kantonalnim zakonom o radu drugačije propisano.

U iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev tužitelja zaključivši da je razlika u visini plaća propisana Kolektivnim ugovorom za djelatnost osnovnog obrazovanja Zapadnohercegovačkog kantona, koji je zaključen između Vlade tog kantona i Sindikata osnovnog obrazovanja, napravljena po osnovu stepena školske spreme, pa je uposlenicima sa višim stepenom školske spreme utvrđen viši koeficijent u odnosu na tužitelje koji imaju niži stepena stručne spreme, te da razlika u koeficijentima odnosno u visini plaće nije nastala na osnovu diskriminacije u smislu odredbe člana 2. Zakona o zabrani diskriminacije ni Zakona o radu Zapadnohercegovačkog kantona, nego po osnovu stepena stručne spreme, koje koeficijente su tužitelji ugovorili sa tuženim prilikom zaključenja ugovora o radu, a koji ugovori su obvezujući za strane koje su ih potpisale.

¹ “Službene novine F BiH” broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

² „Službeni glasnik BiH“ broj: 59/09 i 66/16

³ Narodne novine ŽZH broj 13/2017

Drugostepeni sud je prihvatio kao pravilne i potpune činjenične i pravne zaključke prvostepenog suda.

Bez osnova je revizijski prigovor da je u postupku pred drugostepenim sudom učinjena povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članovima 8. 191. stav 4. i 231. i 8. ZPP.

Navodi kojima revidenti dovode u pitanje pravilnost ocjene dokaza u suštini su prigovori činjenične prirode kojima on iznosi svoju ocjenu izvedenih dokaza, različitu od one na kojoj je pobijana presuda zasnovana. Takvi navodi i prigovori nisu relevantni u revizijskom postupku (član 240. stav 2. ZPP), pa im se ne može dati značaj revizijskog razloga povrede odredaba parničnog postupka.

Suprotno prigovoru revidenata, obrazloženje drugostepenog suda sadrži razloge o odlučnim činjenicama koje su sudu poslužile kao stvarni i pravni osnov za donošenje odluke, pri čemu ti razlozi nisu nejasni, nepotpuni ili kontradiktorni, tako da obrazloženje drugostepene presude po svom sadržaju odgovara zahtjevu koji je u tom pogledu postavljen odredbama člana 191. stav 4. ZPP.

Revidenti prigovaraju u reviziji da drugostepeni sud u obrazloženju svoje odluke, suprotno odredbi člana 231. ZPP, nije ocijenio njegove žalbene navode koji se svode na tvrdnje da prvostepena presuda nije zasnovana na iskazima stranka iz ovog postupka. Takva tvrdnja revidenata je netačna jer je drugostepeni sud u pobijanoj presudi cijenio ove žalbene prigovore, međutim iste je odbio cijeneći da je u obrazloženju prvostepene presude greškom navedene osobe koje nisu bile stranke ni svjedoci u ovom postupku, a da takva greška nije bila od utjecaja na zakonitost i pravilnost pobijane presude. Stoga, drugostepeni sud je cijenio ove žalbene navode tužitelja, pravilno primjenjujući odredbu člana 231. ZPP.

Nije ostvaren ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Kao sporno u ovoj pravnoj stvari, pa tako i u revizijskom postupku, postavlja se pitanje da li su tužitelji, kao učitelji predmetne nastave, koji su do 31.12.1999. godine stekli višu stručnu spremu, diskriminirani u pravu na jednaku plaću u odnosu na učitelje predmetne nastave sa završenom visokom stručnom spremom, koji za isti rad primaju veći iznos plaće od tužitelja.

Članom 76. stav 4. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj školi⁴ je propisano da poslove učitelja od šestog do devetog razreda te poslove učitelja vjeronauka i stranog jezika od prvog do petog razreda, odnosno poslove učitelja predmetne nastave može obavljati osoba koja, pored općih uvjeta, ima završen najmanje sedmi (VII./1) stepen stručne spreme, a stavom 5. istog člana je propisano da učitelj predmetne nastave i stručni saradnici koji su stekli odgovarajući stepen stručne spreme i odgovarajuće zvanje po tada važećim propisima u BiH do 31. 12. 1999. godine mogu zasnovati radni odnos na radnom mjestu učitelja predmetne nastave i stručnog saradnika.

Diskriminacija postoji kada se prema određenim licima različito postupa u odnosu na druga lica, u istoj ili uporedivoj situaciji, zbog nekog njihovog ličnog (urođenog ili stečenog) svojstva, pri čemu različito postupanje uključuje svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti (član 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije), utemeljeno na stvarnim ili

⁴ "Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", br. 20/17, 11/24,17/24

pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica i onima koji su s njima u rodbinskoj ili drugoj vezi na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, invaliditet, starosna dob, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i spola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, spolnih karakteristika, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogućiti ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim oblastima života, a stavom 2. da se zabrana diskriminacije primjenjuje na sve javne organe kao i na sva fizička ili pravna lica i u javnom i u privatnom sektoru u svim oblastima, a naročito zaposlenje, radni uslovi, naknade ..., a što je bliže definisano odredbom člana 6. Zakona o zabrani diskriminacije u BiH.

Odredbom člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da kada lice ili grupa lica u svim postupcima predviđenim ovim zakonom, na osnovu njima raspoloživih dokaza, učine vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na suprotnoj strani.

U antidiskriminacijskom postupku tužitelj dokazuje slijedeće činjenice: a) da postoji različito postupanje; b) da je to različito postupanje utemeljeno na jednom od zabranjenih osnova i c) postojanje komparatora ili hipotetičkog komparatora, kao osobu ili grupu osoba koja se nalazi u sličnoj situaciji kao i tužitelj.

Tužitelj nije dužan sve navedene činjenice dokazati u postupku sa stepenom sigurnosti. Sa stepenom sigurnosti tužitelj je dužan dokazati da posjeduje karakteristike na osnovu koje smatra da je diskriminisan, te da su se postupci tuženih, zbog kojih je podnio tužbu, zaista i desili, odnosno postojanje radnje ili mjere tuženog i da je tom radnjom ili mjerom pogođen.

Sa stepenom pretežne vjerovatnoće tužitelj je dužan dokazati diskriminirajući osnov i različito postupanje u odnosu na komparatora.

Pravilno nižestepeni sudovi zaključuju da isplata plaće tužiteljima po nižem koeficijentu zbog nižeg stepena stručne spreme u odnosu učitelje predmetne nastave sa završenim visokim stepenom stručne spreme koji obavljaju jednak rad kao i tužitelji ali imaju utvrđen viši koeficijent složenosti poslova, ne predstavlja akt diskriminacije tužitelja. Zakonom o radu Hercegovačkoneretvanskog kantona⁵ - u daljem tekstu Zakona o radu koji je stupio na snagu 11.08.2017. godine, je propisana obaveza poslodavca da radnicima isplati jednake plaće za rad jednake vrijednosti, međutim propisana jednakost plaće nije osnov za obavezivanje tuženog da tužiteljima isplati istu plaću kao i učiteljima sa visokom stručnom spremom, kako tužitelji neosnovano tvrde. Tačno je da je odredbom člana 77. stav 1. Zakona o radu propisano da je poslodavac dužan radnicima isplatiti jednake plaće za rad jednake vrijednosti bez obzira na njihovu nacionalnu, vjersku, spolnu, političku i sindikalnu pripadnost, kao i drugi diskriminatorni temelj iz člana 8. stav (1) ovoga zakona. Međutim, stavom drugim istog člana je definirano šta se podrazumijeva pod radom jednake vrijednosti, a to je rad koji zahtijeva isti stepen stručne spreme, istu radnu sposobnost, odgovornost, fizički i intelektualni rad, vještine, uvjete rada i rezultate rada. Nesporna je činjenica da tužitelji nemaju završen isti stepen stručne spreme kao učitelji predmetne nastave koji imaju završen VII/1 stepen stručne spreme pa se rad tužitelja ne može smatrati radom jednake vrijednosti u smislu odredbe člana 77. stav 2. Zakona o radu pri čemu razlozi zbog kojih tužitelji nisu stekli VII stepen obrazovanja ne mogu dovesti do drugačijeg odlučivanja u ovom sporu.

⁵ Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke, broj 11/17

Prigovor tužitelja da se Kolektivni ugovor za djelatnost osnovnog obrazovanja Zapadnohercegovačkog kantona⁶ kojim je bio određen koeficijent za učitelja predmetne nastave sa visokom stručnom spremom – VII/1 od 3,16, a za učitelja predmetne nastave sa višom stručnom spremom – VI/1 2,89 nije mogao primjenjivati za utvrđivanje plaće tužitelja nakon što je prestala njegova važnost dana 22.06.2019. godine ili retroaktivno primjeniti novi Kolektivnog ugovora za djelatnost osnovnog obrazovanja Zapadnohercegovačkog kanton iz 2023. godine sa identičnim propisanim koeficijentima, nema značaja za drugačije rješavanje ove pravne stvari jer se prema odredbi člana 75. Zakona o radu, plaća radnika, osim kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu, utvrđuje u ugovorom o radu, a prvostepeni sud utvrdio činjenice koje vežu ovaj revizijski sud, da su navedeni koeficijenti određeni ugovorima o radu tužitelja prema kojima je tuženi za čitav utuženi period isplaćivao plaće tužiteljima.

Na osnovu svega izloženog valjalo je primjenom odredbi člana 248. ZPP reviziju tužitelja odbiti.

U skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova na ime sastava revizije jer isti nije postigao uspjeh u revizijskom postupku.

Predsjednik vijeća
Goran Nežirović, s.r.

⁶ Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke 13/17